Przedpłata wraz z przesełką pocztową na 1874 r. wynosi 4 zł. a. w.

# ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Akademickiéj l. 5.

Pismo tygodniowe
**poświęcone sprawom stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych**
wychodzi co **sobotę** w objętości pół arkusza.

**Nr. 26.** **Poniedziałek** dnia 17. sierpnia 1874. **I. rocznik.**



## Do stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w Galicyi.

Powszechnie przez istniejące stowarzyszenia odczuwanéj potrzebie utworzenia jakiegoś węzła pomiędzy sobą, jakoteż luźnym głosom jednostek pracujących na polu stowarzyszeń, nadało wyraz Ogólne zgromadzenie Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie, stow. zar. z nieograniczoną poręką, uchwalając rezolucję, mocą której upoważniono Dyrekcję wraz z Radą zawiadowczą tegoż stowarzyszenia do podjęcia inicjatywy w utworzeniu Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

W wykonaniu téj uchwały Dyrekcja Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie sprosiła na dzień 28/6 1874 konferencję, złożoną z reprezentacji 13 lwowskich stowarzyszeń. W Konferencji rzeczonej wzięły udział oprócz Dyrekcji Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie, także reprezentacje następujących stowarzyszeń:

Towarzystwa zaliczkowego dla rolnictwa i przemysłu rolniczego we Lwowie, stowarz. zarejestr. z ograniczoną poręką.

Towarzystwa zaliczkowego urzędników i sług galic. kolei żelaznych, stow. zarejestr. z nieogran. poręką.

Towarzystwa kredytowego miejskiego spółki zarejestr. z ograniczoną odpowiedzialnością.

Stowarzyszenia zaliczkowego i kasy zaliczkowej urzędników kolei Karola Ludwika.

Pierwszej Związkowej Drukarni we Lwowie, stowarz. zarejestr. z nieogr. poręką.

Towarzystwa grajzlerów do wspólnego zakupna towarów, stowarz. zarej. z nieogr. poręką.

Towarzystwa produkcyjnego krawców we Lwowie, stow. zar. z nieogr. poręką.

Towarzystwa produkcyjnego szewców „Praca."

Wskutek przedłożenia Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie uchwalono: zważywszy, że brak łączności i wzajemnego porozumiewania nie tylko nie wzmacnia ale osłabia ruch i rozwój stowarzyszeń,

zważywszy, że prace na polu stowarzyszeń podejmowane bez należycie rozgałęzionéj organizacyi nie mogą do pożądanego doprowadzić rezultatu,

zważywszy, że istniejące stowarzyszenia bez wzajemnego popierania się radą i czynem nie są w stanie rozwinąć się należycie i zdobyć stanowisko i powagę, na jakie zasługują,

potrzebne jest utworzenie instytucji, któréj byłoby zadaniem **rozwijanie i popieranie**

**idei stowarzyszeń Zarobkowych w ogóle i pojedyńczych stowarzyszeń w szczególe, — obrona wspólnych interesów za pomocą wspólnych sił i środków, i zawiązywanie wzajemnych stosunków.**

Następstwem powyższej rezolucji było postanowienie. przystąpić niezwłocznie do utworzyszenia **„Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych“** na podstawie statutu, który przez wysokie c. k. Namiestnictwo według reskryptu z dnia 30. lipca 1874. l. 34.177 przyjętym został do wiadomości.

Statut, który załączamy, wytyka dla Związku jako zadanie przeprowadzenie najżywotniejszych kwestji, zakreśla zarazem szerokie ramy, w których stowarzyszenia będą mogły kroczyć do należytego rozwoju. Uwzględnia bowiem obok tworzenia dobréj organizacji, obrony wobec nadużyć władz, dążenia do udoskonalenia prawodawstwa stowarzyszeń się tyczącego, także i szerzenie zdrowych pojęć o stowarzyszeniach, a tem samem budzenie zaufania i wiary u publiczności i zawiązywanie nowych stowarzyszeń, a co najważniejsze **wyszukiwanie źródeł kredytu.**

Po przyjęciu statutu przez Namiestnictwo do wiadomości z tem orzeczeniem, iż nie ma nic do zarzucenia przeciw zawiązaniu się „Związku“ na podstawie załączonych statutów, wszelkie trudności do połączenia się stowarzyszeń są usunięte, a doprowadzenie sprawy do pożądanego celu zależy już tylko od samychże stowarzyszeń.

Zawiadamiamy przeto, iż w celu ukonstytuowania się i przedsięwzięcia najważniejszych czynności odbędzie się we Lwowie **Walne Zebranie Związku stowarzyszeń zarobkowych, na dniu 28. i 29. września 1874.**

Zapraszamy więc wszystkie stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze Galicji do wzięcia udziału. Jakkolwiek rozesłaliśmy specjalne zaproszenia do wszystkich stowarzyszeń, o istnieniu których wiedzieliśmy, gdybyśmy jednak które z nich przez nieświadomość pominąć mieli, prosimy o zgłoszenie się dla bliższych informacji pod adresem: Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie, ulica akademicka l. 5.

Z komitetu do utworzenia Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych dla Galicji i W. ks. Krakowskiego.

We Lwowie d. 12. sierpnia 1874.

**Józef Pajączkowski**
przewodniczący.

**Zygmunt Medveczky**
sekretarz.

---

## Z Wiecu reprezentantów miast.

Za incjatywą reprezentacji miasta Lwowa zwołanym został na dzień 15. i 16. sierpnia b. r. Wiec reprezentantów miast w celu omówienia najżywotniejszych kwestji dotyczących interesów miast i miasteczek naszych. Nie naszem jest zadaniem zdawać sprawę z całego toku rozpraw, zapisać nam jednak wypada, iż między innemi postanowionem było pytanie:

„Czy dla interesów materjalnych mieszkańców miast nie należałoby dążyć do wprowadzenia w życie czy to centralnego związku miejskich kas zaliczkowych, czy też innéj większéj instytucji kredytowéj, przeważnie kredyt mieszkańców miast na oku mającéj?“

Sprawa ta z dwoma innemi odesłaną została do sekcji ekonomicznej. Po nader zajmującéj dwugodzinnéj dyskusyi, w któréj brali udział między innymi pp. Fr. Zima, dyr. galic. Kasy Oszczędności, Edward Simon, dyr. galic. banku kredytowego, Tadeusz Romanowicz, członek Rady zawiadowczéj Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie, Józef Urban, członek dyrekcji Banku zaliczkowego w Stanisławowie, Zygmunt Medveczky, członek dyrekcji Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie, uchwalono rezolucję wniesioną przez referenta Dra Ignacego

Czemeryńskiego, adwokata krajowego nastąpującéj treści:

Wiec miejski:

1. zaleca jak najszersze rozgałęzienie towarzystw zaliczkowych, tudzież zużytkowanie ich usługi dla drobnego przemysłu i rękodzielnictwa krajowego, niemniéj związanie ich za wzajemnem porozumieniem się dla udzielania sobie pomocy radą i czynem.

2. wyraża zarazem przekonanie o konieczności, zatem popieranie takiéj wiekszéj instytucji kredytowéj, któraby na zasadzie wzajemnéj pomocy oparta miała na oku kredyt przedewszystkiem rzeczowy, a obok tego i osobisty przeważnie mieszkańców miast i miasteczek kraju naszego.

Również przyjęto rezolucję w toku dyskusyi postanowioną przez p. T. Romanowicza:

Wiec wyraża nagłą potrzebę zakładania kas oszczędności we wszystkich miastach, gdzie potemu znajdą się warunki.

Uchwały te sekcyi ekonomicznéj przyjęte zostały w całości na pełnem posiedzeniu Wiecu reprezentantów miast.

Jakkolwiek uchwalone rezolucje wyrażają tylko życzenie miast, i z tego powodu mają dla stowarzyszeń teoretyczne tylko znaczenie, to jednak dowodzą one a zwłaszcza ustęp pierwszy, jak pożądaną była inicjatywa Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie, ku utworzeniu „Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.“

## Ruch Stowarzyszeń.

**Wzajemne Towarzystwo zaliczkowe w Samborze**, powstałe na mocy statutu zatwierdzonego przez c. k. Namiestnictwo we Lwowie reskryptem z d. 16. czerwca 1871. l. 24.598. na Ogólnem Zgromadzeniu dnia 1. marca br. odbytem uchwaliło zastosować statut do przepisów ustawy z d. 9. kwietnia 1873 r. Według zmienionego statutu opiewa obecnie firma; **Towarzystwo zaliczkowe i przemysłowe w Samborze** spółka zarejestrowana z nieograniczoną odpowiedzialnością, która w c. k. samborskim sądzie obwodowym jako handlowym uchwałą z d. 10. marca 1874.l. 4447 wpisaną została do rejestru firm stowarzyszeń.

Ze sprawozdania za 1873. podajemy bilans stanu majątku z d. 31 grudnia 1873.

I. Stan czynny: a) Pożyczki na hipoteki 800 zł.; b) pożyczki na zastaw papierów 440 zł.; c) pożyczki na skrypta niehipotekowane 924 zł. 91 ct.; d) pożyczki na zastawy 313 zł.; e) zeskontowane weksle 12687 zł.; f) debitorowie 4.662 zł. 96 ct.; g) wartość towarów 750 zł. 67 ct.: h) procenta za 1874. naprzód zapłacone 54 zł. 56 ct.; i) koszta założenia 26 zł. 48 ct.; k) wartość sprzętów 93 zł. 31 ct.; l) stan kasy z d. $^{31}/_{12}$ 873 r. 372 zł. 15 ct.; razem 21.125 zł. 04 ct.

II. Stan bierny: a) Udziały członków 2342 zł. 97 ct.; b) wkładki 7083 zł. 99 ct.; c) fundusz zapomogi 318 zł. 88 ct.; d) fundusz rezerwowy 59 zł. 84 ct.; e) rachunek różnych 9.501 zł. 08 ct.; f) rachunek od zysku (incasso) 299 zł. 70 ct.; g) procenta za 1874 r. z góry pobrane 197 zł. 47 ct.; h) niewypłacone koszta zarządu 254 zł. 96 ct.; i) zysk za 1873 r. 1020 zł.; razem 21.125 zł. 04 ct.

Według równocześnie nam nadesłanego surowego bilansu za 1. półrocze 1874. Stan majątkowy znacznie się powiększył, stan udziałów mianowicie doszedł do 5854 zł., a fundusz rezerwowy do 166 zł. 56 ct. Kapitały własne do obcych również w lepszym obecnie stosunku, gdy mianowicie z końcem 1873 miały się jak 1 : 9½ obecnie stosunek ich jest jak 1 : 4½.

Wzrost i rozwój Stowarzyszenia widoczny, i administracja zdaje się być wzorową.

Wracając do powyżéj podanego bilansu, mielibyśmy jednak to i owo do zauważenia. I tak używane są nazwy rachunków dla nikogo nie zrozumiałe, n. p. „napłacone weksle“ zamiast „zeskontowane weksle“; „zwaga jako zysk“ zamiast „zwyżka lub nadwyżka jako zysk“; „rachunek odzysku“ zamiast „rachunek incasso“ i tp. Również zwracamy uwagę i na to, że pożyczki różnego rodzaju a debitorowie jest równoznaczném, należałoby przeto, skoro bilans zna 5 rodzajów pożyczek, już i dla „debitorów“ wynaleść nazwę, któraby im nadała cechę od sposobu ich debitowania. Tożsamo zauważymy o kredytorach. Wkładki, rachunek różnych, fundusz zapomogi i t. p. wszystko to są kredytorowie, jakiż rodzaj kredytorów mieści się w nazwie *par excellence* „Kredytorowie?“

Są znów inne rzeczy w bilansie, które nawet ze statutem w ręku wyrozumieć trudno, n. p. „wartość towarów.“ Statut stawia wprawdzie między innémi jako cel stowarzyszenia „wspólne prowadzenie przemysłu,“ „dostarczanie materjałów, narzędzi i tym podobnych przedmiotów,“ z ogólnéj nazwy jednak „wartość towarów“ niepodobna się domyśleć, co to za towary, lub co za rodzaj przemysłu na wspólny rachunek stowarzyszenie prowadzi, tem bardziéj, iż sprawozdanie nie zawiera w téj mierze żadnych dat.

— **Towarzystwa zaliczkowego w Rozdole**, stowar. zarejestrowanego z nieograniczoną poręką sprawozdanie

z obrotu kasy za czas od 7go września 1873 do 30go czerwca 1874.

I. Przychód:

| | | |
|---|---|---|
| 1. Udziały członków | 442 zł. | 37 ct. |
| 2. Zwrot pożyczek udzielanych | 399 zł. | 89 ct. |
| 3. Procenta | 54 zł. | 99 ct. |
| 4. Fundusz rezerwowy | 82 zł. | 77 ct. |
| 5. Zwrot kosztów administracji | 25 zł. | 42 ct. |
| Razem | 1004 zł. | 67 ct. |

II. Rozchód:

| | | |
|---|---|---|
| 1. Zwrot udziałów | 5 zł. | 40 ct. |
| 2. Pożyczki udzielane | 814 zł. | 18 ct. |
| 3. Koszta administracji | 182 zł. | — ct. |
| 3. Gotówka z d. 30. czerwca 1874 | 2 zł. | 34 ct. |
| Razem | 1004 zł. | 67 ct. |

**Bilans surowy.**

A. Stan czynny:

| | | |
|---|---|---|
| a) gotówka w kasie | 2 zł. | 34 ct. |
| b) pożyczki udzielone | 414 zł. | 27 ct. |
| c) koszta administracji | 157 zł. | 35 ct. |
| Ogółem | 573 zł. | 96 ct. |

B. Stan bierny:

| | | |
|---|---|---|
| a) udziały członków | 436 zł. | 97 ct. |
| b) fundusz rezerwowy | 82 zł. | — ct. |
| c) procenta | 54 zł. | 99 ct. |
| Ogółem | 573 zł. | 96 ct. |

Zarząd sprawuje dyrekcja złożona z pp. Jana Bedlewicza jako dyrektora i Jana Czarnego jako kasjera.

— **Towarzystwa zaliczkowego w Gorlicach**, stowarzyszenia zarejestrowanego z poręczeniem nieograniczonem sprawozdanie kasowe za czas od 1. stycznia do końca czerwca 1874.

Przychód:

| | | |
|---|---|---|
| 1. Udziały członków | 2.543 zł. | 78 ct. |
| 2. Wierzyciele wekslowi | 26.097 zł. | — ct. |
| 3. Zwrot pożycz. udziel. na skryp. i weksle | 49.198 zł. | — ct. |
| 4. Pobrane procenta | 2.622 zł. | 52 ct. |
| 5. Wstępne | 84 zł. | — ct. |
| 6. Zwrot kosztów administracyi | 54 zł. | 15 ct. |
| 7. Reszta kasowa | 1.291 zł. | 70 ct. |
| Razem | 81.891 zł. | 15 ct. |

Rozchód:

| | | |
|---|---|---|
| 1. Spłata wierzycieli | 14.816 zł. | 5 ct. |
| 2. Wypożyczono na weksle i skrypta | 61.006 zl. | — ct. |
| 3. Zwrot udziałów | 572 zł. | — ct. |
| 4. Procent od depozytów | 973 zł. | 29 ct. |
| 5. Koszta administracyi i mobilia | 673 zł. | 11 ct. |
| 6. Dywidenda od udziałów | 1.062 zł. | 9 ct. |
| Razem | 79.102 zł. | 54 ct. |
| Gotówka | 2.788 zł. | 61 ct. |
| Ogółem | 81.891 zł. | 15 ct. |

— **Towarzystwo pożyczkowe przemysłowców miasta Poznania** spółka zapisana odbyła dnia 30. lipca 1874. zwykłe swe półroczne Walne Zebranie. Przedłożony bilans surowy, przyjęty przez zebranie do wiadomości przedstawia się:

I. Stan czynny:

| | tal. | sgr. | frn. |
|---|---|---|---|
| 1. Gotówka w kasie | 7.414 | 20 | 3 |
| 2. Eskontowane weksle | 256.627 | 10 | 9 |
| 3. Papiery publiczne | 37.422 | — | — |
| 4. Nieruchomość (dom) | 4.314 | 3 | — |
| 5. Ruchomości | 569 | — | — |
| 6. Koszta prawne zaliczone | 614 | 8 | 9 |
| Summa | 306.961 | 12 | 9 |

II. Stan bierny:

| | tal. | sgr. | frn. |
|---|---|---|---|
| 1. Udziały członków | 60.256 | 25 | 4 |
| 2. Fundusz rezerwowy | 7.535 | 21 | 6 |
| 3. Fundusz Chlebowskiego | 200 | 9 | 6 |
| 4. Depozyta (oszczędności) | 226.018 | 20 | 9 |
| 5. Rachunek Banków | 4.692 | 5 | 2 |
| 6. Rach. procentów do wyrównania | 8.257 | 20 | 6 |
| Summa | 306.961 | 12 | 9 |

## Rozmaitości.

— We Lwowie zawiązuje się stowarzyszenie surowcowe do sprowadzania skór. Komisja wybrana w celu ułożenia statutu a złożona z pp. Aleksandrowicza, Baurowicza, Blechschmidta, Priestera, Południewskiego, Sierocińskiego i Teliczka odbędzie w tych dniach posiedzenie, w celu uchwalania statutu opracowanego przez pp. Zygmunta Medveczkyego, Tadeusza Romanowicza i Dr. Tadeusza Skałkowskiego. Niebawem zwołanem będzie Zgromadzenie wcelu ukonstytuowania Stowarzyszenia pod firmą: **Pierwsze Galicyjskie Towarzystwo wspólnego zakupna skór** stow. zarejestr. z ograniczoną poręką.

— W Stanisławowie zawiązuje się stowarzyszenie surowcowe i produkcyjne szewców. W niedzielę d. 9. bm. przy udziale szewców z Tłumacza odbyło się przygotowawcze walne zgromadzenie i wybrano komisyę z 15. członków dla ułożenia statutów i poczynienia kroków przygotowawczych. W skład téj komisji weszli pp. dr. Kamiński, dr. Eminowicz, A. Milerowicz, Urban, Hendrychowski zaś z majstrów szewskich pp. Chuderski, Rokicki, Szwabowicz, Saliniewicz, Kowerdowicz, Hunca, Pulnarowicz, Smolnicki, Klinowski i Wojciechowski.

Wydawca **Z. Medveczky.** Odpowiedzialny redaktor **Dr. Tadeusz Skałkowski.** W I. Związkowej drukarni we Lwowie Rynek 11.